

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Uusi kotoutumislaki (681/2023), koskee pääsääntöisesti kaikkia maahanmuuttajia. Arviointiasetuksessa tulisi tarkentaa alkuhaastattelun ja kotoutumissuunnitelman velvoittavuus eläkeikäisille verrattuna työikäisiin maahanmuuttajiin. Eläkeikäisten alkuhaastattelussa tulisi korostaa erityisesti toimintakyvyn selvittämistä ja asetuksella saattaa heidän asemansa ja oikeutensa yhdenvertaiselle tasolle työikäisten maahanmuuttajien kanssa.

Muilta osin kartoituksen sisällön rakenne on kannatettava ja edistää kotoutumista tukevan työn tasalaatuisuutta valtakunnan tasolla.

Arviointi ja kartoitustyö edellyttää asiantuntijatasoon pedagogista osaamista ja Hämeenlinnan kaupunki toivoo asetuksissa selvennettävän kartoittajan osaamisvaatimuksia ja työsuhteen luonnetta vs. virkavastuu.

Hämeenlinnan kaupunki katsoo, että laajan alkukartoituksen tietojen tulisi olla helposti saatavilla kaikille toimenpiteitä tuottaville asiantuntijoille, jotta vältetään päällekkäistä työtä ja turvataan kustannustehokkuus, erityisesti tulkkausresurssien osalta. Hämeenlinnan kaupunki yhtyykin KT:n lausuntoon ja huomauttaa, että tässä laajudessa alkukartoitus tulee aiheuttamaan merkittäviä lisäkustannuksia kunnille. Tulkkaustarve kasvaa ja henkilöstön täydennyskoulutuskustannukset tulevat lisäämään painetta valtionkorvausten nostamiseen toteutuneiden kustannusten tasolle.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Joustavuus ja eriytyminen: Hämeenlinnan kaupunki pitää tärkeänä, että yhteiskuntaorientaatioissa huomioidaan eri kohderyhmien vaihtelevat tarpeet, erityisesti työelämälähtöisen tiedon osalta. Joustavuus tuntimäärissä on välttämätöntä.

Kielten moninaisuus: Hämeenlinnan kaupunki huomauttaa, että yhteiskuntaorientaation toteutuksessa tulee ottaa huomioon eri kielten ja murteiden erot (esimerkiksi arabian kielen puhujien keskuudessa) ja joidenkin kielten kohdalla haasteet tulkkien saatavuudessa. Tämän lisäksi luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien erityistarpeet on huomioitava tarkemmin, erityisesti itsenäisen opiskelun vaatimuksissa ja etäopetuksen toteutuksessa.

Rahoitus: Lisärahoitusta tarvitaan kattamaan opetustilojen, lastenhoidon, laitteistojen, etäopetuksen valvonnan ja monikielisen viestinnän kustannukset. Myös kouluttajien valtakunnallisen koulutuksen kehittämiseen on tarpeen kohdentaa varoja, jotta koulutuksen laatu säilyy tasaisena. Yhteiskuntaorientaation kustannuksia on mahdotonta ennakoida, jonka johdosta aiheutuneet kulut tulisi korvata kunnille toteutuneiden kustannusten mukaisesti, kunnes kustannusten voidaan katsoa asettuneen tiettyyn hintahaarukkaan ja laskennallisiin korvauksiin saadaan oikeasuhtainen summa.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Hämeenlinnan kaupunki yhtyy Lastensuojelun keskusliiton lausuntoon ja näkee edustajatehtävän erityistä asiantuntijuutta vaativaksi ja erittäin vastuulliseksi tehtäväksi, josta maksettava korvaus tulisi vastata työn vaativuutta.

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Korvausten riittämättömyys: Hämeenlinnan kaupunki katsoo, että tulkkauskulujen ja alkuhaastattelukorvauksen sisällyttäminen laskennalliseen korvaukseen ei kata todellisia kustannuksia. Pienten ja harvinaisten kieliryhmien osalta korvaus on erityisen riittämätön. Hämeenlinnan kaupunki toivoo täsmennettyä selvitystä liitteeksi laskelmien perusteista ja summista.

Korvausaikojen lyhentäminen: Korvausaikojen lyhentäminen vaikuttaa merkittävästi kuntien talouteen ja edellyttää kotoutumisajan palvelujen kehittämistä ja monikielistämistä, osaamisen laajentamista, ja työntekijöiden täydennyskoulutusta. Tämä puolestaan vaatii uusia resurssiteja, jotka tulisi huomioida korvausten tarkastelussa.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Anonyymiasioinnin turvaaminen: Hämeenlinnan kaupunki korostaa tarvetta turvata anonyymiasioinnin mahdollisuus ohjaus- ja neuvontapalveluissa, vaikka tietoja tallennettaisiin valtakunnalliseen tietovarantoon.

Siirtymäaika: Hämeenlinnan kaupunki katsoo, että on erityisen tärkeää varmistaa, että siirtymäaika Kotodigin käyttönotolle on riittävä ja että asetuksessa määritellään siirtymäajasta tarkemmin, jotta kunnat ehtivät mukautua muutoksiin.

Muut huomiot

Hämeenlinnan kaupunki korostaa, että asetuksissa tulee huomioida kuntien resurssien riittävyys, erityisesti tulkkaukuskustannusten osalta. Lisäksi tarvitaan joustavuutta yhteiskuntaorientaation toteutuksessa, jotta erilaiset maahanmuuttajaryhmät voivat osallistua siihen täysipainoisesti. Anonyymiasioinnin säilyminen ohjaus- ja neuvontapalveluissa on myös tärkeää turvata.

Hämeenlinna kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa ja toivoo, että esille tuodut näkökohdat huomioidaan lopullisessa asetusten valmistelussa.

Tauro Tanja
Hämeenlinnan kaupunki - Elinvoiman vastuualue, Kotoutumista edistävät palvelut